

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ
ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ: ВИКЛИКИ ТА ІНТЕГРАЦІЯ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

Матеріали навчально-наукової
конференції з міжнародною участю

30 березня 2023 року

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

МЕДИЧНА ОСВІТА ЗА НОВИМИ СТАНДАРТАМИ: ВИКЛИКИ ТА ІНТЕГРАЦІЯ В МІЖНАРОДНИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР

*Матеріали навчально-наукової конференції
з міжнародною участю 30 березня 2023 року*

ПОЛТАВА – 2023

УДК 378.001.1

Друкується за рішенням
вченої ради ПДМУ
від 15 червня 2022 р., протокол № 10

Конференція внесена до до Переліку проведення наукових конференцій з проблем вищої освіти і науки в системі Міністерства освіти і науки України на 2023 рік.

Редакційна колегія:

- Ждан В.** – ректор, головний редактор;
- Дворник В.** – перший проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, заступник головного редактора;
- Аветіков Д.** – проректор закладу вищої освіти з науково-педагогічної роботи, заступник головного редактора;
- Старченко І.** – начальник навчального відділу;
- Лещенко Т.** – зав. кафедри українознавства та гуманітарної підготовки, відповідальний редактор;
- Нетудихата О.** – методист вищої категорії навчально-методичного відділу забезпечення якості освіти;
- Левадна В.** – методист першої категорії навчально-методичного відділу забезпечення якості освіти, відповідальний секретар.

ducted by leading specialists of the Samarkand State Medical University. After that, a clinical analysis of this case is carried out with the involvement of teachers from both higher education institutions. The discussion in which students are able to take part leads to the rapid development of critical clinical thinking, the opportunity to consider each individual clinical case from different, independent clinical points of view, contributes to the formation of one's own opinion based on a comprehensive review of each individual clinical case [5; 6].

Surgical interventions, which are carried out on the basis of the department of maxillofacial surgery, are also broadcast in the recording, which is due to a certain difference in time zones, for students of higher education not only of the Poltava State Medical University, but also of the Samarkand State Medical University. Employees of the department have significant experience in the field of plastic and reconstructive surgery of the head and neck, which was highly appreciated by the employees of the friendly university.

One of the directions of implementation in the educational process of "learning through research" and the formation of the scientific worldview of future doctors is the operation of the laboratory of computer modeling and the prediction of the results of plastic and reconstructive operations during the surgical treatment of patients with defects and deformations of maxillofacial tissues [6].

Cooperation between the teachers of the department of surgical stomatology and maxillofacial surgery of Poltava State Medical University and the department of maxillofacial surgery of Samarkand State Medical University also determines the development of good-neighborly relations, which takes the form of participation in international scientific and scientific-practical conferences held by the department.

David Avetikov, professor of the department of surgical stomatology and maxillofacial surgery, has repeatedly participated in meetings of specialized academic councils as an official opponent of dissertations for obtaining the scientific degree of candidate of medical sciences at the Samarkand State Medical University.

This way, achievements of scientific works of employees of both higher educational institutions are used in the educational process and are taken into account during the annual update of thematic plans in both universities based on the application of bench marketing techniques. The results of bilateral activities are used in the updating of syllabuses with modern basic and additional literature and acts of implementation of the educational process.

Literature

1. Волошина Л. І. Деякі аспекти підвищення кваліфікації викладачів щодо формування професійної компетентності випускників стоматологічного факультету в межах гуманітарної складової навчального процесу / Л.І. Волошина, М. Г. Скікевич // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 35-36.
2. Лісецька І.С. Дистанційна форма навчання студентів-медиків як виклик сьогодення // Сучасна педіатрія. Україна. – 2020. – № 7(111). – С. 81-86.
3. Локес К. П. Вибір професії лікаря – перспективи і труднощі вищої медичної освіти / К. П. Локес, Д. С. Аветіков // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 21 березня 2019 р. – Полтава, 2019. – С. 136–137.
4. Локес К. П. Сучасні аспекти викладання дисципліни «Пластична та реконструктивна хірургія» / К. П. Локес, Д. С. Аветіков, О. О. Розколупа // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. – Полтава, 2022. – С. 176–177.
5. Міждисциплінарна інтеграція при підготовці студентів стоматологічних факультетів / [К. П. Локес, С. О. Ставицький, О. О. Розколупа, В.В. Іщенко] // Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю, Полтава, 24 берез. 2016 року. – Полтава, 2016. – С. 132–133.
6. Тарасенко Я. А. Мотивація студентів медичних ЗВО в умовах дистанційного навчання / Я. А. Тарасенко, О. О. Тихонова, Т. Ф. Дейнега // Сучасні тренди розвитку медичної освіти: перспективи і здобутки : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 24 березня 2022 р. – Полтава, 2022. – С. 293–295.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАКОЛОГІЇ В СИСТЕМІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ

Луценко Р.В., Сидоренко А.Г., Чечотіна С.Ю., Луценко О.А., Петрова Т.А., Капустник Ю.О.

Полтавський державний медичний університет

Змішаним навчанням називають поєднання очного навчання й навчання з використанням комп'ютерних технологій. Виділяють 6 моделей змішаного навчання: очне навчання в класі, ротаційна модель, гнучка модель, онлайн-лабораторія, «змішай сам» і онлайн-навчання. Завдяки впровадженню сучасних технологій і за допомогою підготовлених науково-педагогічних працівників відбулося поступове впровадження змішаних технологій навчання при викладанні фармакології на кафедрі фармакології, клінічної фармакології та фармації.

Ключові слова: змішане навчання, фармакологія, комп'ютерні технології.

Blended learning means a combination of face-to-face learning and learning with the use of computer technologies. There are 6 models of blended learning: face-to-face classroom learning, rotational model, flexible model, online lab, do-it-yourself, and online learning. Thanks to the introduction of modern technologies and with the help of trained scientific and pedagogical workers, the gradual introduction of mixed learning technologies in the teaching of pharmacology at the department of Pharmacology, Clinical pharmacology and Pharmacy took place.

Keywords: blended learning, pharmacology, computer technology.

Викликом для вищої освіти в сучасному світі став стрімкий розвиток медичної науки, що вимагає від майбутніх лікарів постійного навчання, самовдосконалення, уміння аналізувати постійно зростаючі обсяги необхідної меди-

чної інформації й застосовувати її в лікарській практиці. Тому медична освіта має забезпечувати високоякісну підготовку здобувачів вищої освіти і стати важливою складовою реформування галузі охорони здоров'я й реалізації соціальних пріоритетів країни, оскільки від рівня підготовки майбутніх лікарів залежить якість надання медичної допомоги населенню країни. Майбутнім лікарям у навчанні сьогодні не просто, оскільки вимоги до їхніх знань, умінь і навичок підвищуються, а навчальний процес продовжується. Стратегія розвитку медичної освіти в Україні прийнята у 2019 році й розрахована на наступні 10 років.

Стратегічна мета – наблизити якість професійної підготовки українських медиків до міжнародних стандартів. Навіть незважаючи на опір професійної спільноти, яка впевнена, що з медичною освітою в Україні все гаразд.

Покращення медичної освіти в Україні обумовлене тим, що з кожним роком суспільство висловлює все більше претензій до кваліфікації медиків, і це на тлі стабільно непоганих результатів випускників закладів вищої освіти (ЗВО), які вони показують під час проходження національної системи тестування КРОК у системі єдиного державного кваліфікаційного іспиту (ЄДКІ).

Досвід організації й провадження педагогічного процесу в системі вищої медичної освіти в умовах пандемії COVID-19 повною мірою ще належить узагальнити, проаналізувати і зробити висновки. Проте вже можна стверджувати, що, крім шокового впливу на систему вищої освіти в цілому, цьогорічні екстремальні умови дали потужний поштовх просуванню й розвитку різних форм і технологій дистанційної освіти. Зміни, що відбуваються у вищій освіті, зачіпають так чи інакше і здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних працівників (НПП), керівництво ЗВО й освітні програми та умови, в яких вони створюються. Практично всі ЗВО перейшли працювати в онлайн або змішаному режимі, використовуючи різні цифрові платформи: Zoom, Microsoft Teams, Moodle та ін. Очевидно, що найбільш підготовленими до навчання в екстремальній обстановці виявилися ті ЗВО, які вже вели активну роботу зі створення й просування онлайн-курсів і програм. Згідно з доповіддю Європейської асоціації міжнародної освіти (EAIE), 58% європейських університетів почали розробляти стратегічні плани у відповідь на появу епідемії [1]. Усе це дало великий досвід і поштовх для впровадження змішаної форма навчання на кафедрах університету. У постпандемічний період у зв'язку з повномасштабною війною Росії проти України посилилась автономія ЗВО і найбільш успішними стануть ті заклади освіти, які швидко можуть реагувати на виклики, що виникають. При цьому вирішальну роль відіграватимуть технології змішаного навчання (англ. blended learning) як одного з провідних трендів сучасної вищої освіти, яка найближчим часом не тільки не втратить своєї актуальності, а й, навпаки, розвиватиметься й широко впроваджуватиметься в освітні програми ЗВО.

З 2006 року моделлю змішаного навчання називають поєднання очного навчання й навчання з використанням комп'ютерних технологій, хоча є й інші трактування поняття змішаного навчання [5]. Більшість закордонних спеціалістів підтримують класифікацію змішаного навчання американського педагога Майкла Хорна, який досліджує питання змішаного навчання у вищій школі. Він виділяє 6 моделей [4].

Очне навчання в класі (face-to-face model). У цій моделі основну частину навчальної програми здобувачі освіти отримують особисто від НПП під час навчання в аудиторії. Проте НПП можуть як доповнення до основного навчального матеріалу використовувати електронне навчання вдома або в комп'ютерному класі.

Ротаційна модель (rotation model). Вона передбачає чергування навчання в аудиторії й комп'ютерного навчання, причому здобувач самостійно обирає для себе режим роботи в комп'ютерному класі чи вдома. Різновидом цієї моделі є «перевернутий клас» (flipped classroom), де вивчення базових теоретичних понять відбувається вдома в рамках індивідуальної самостійної роботи в електронному навчальному середовищі. Потім на навчальному аудиторному занятті НПП займається закріпленням теоретичних навичок і організацією практичної діяльності здобувача (семинар або практикум).

Гнучка модель (flex model). У цій моделі більша частина процесу навчання відбувається в інтерактивному середовищі. Очне навчання в аудиторії, як і раніше, доступне, але для невеликих груп чи індивідуально – за необхідності.

Онлайн-лабораторія (online-lab). Усі навчальні матеріали представлені онлайн і навчання відбувається в онлайн-режимі, але здобувачі працюють у комп'ютерному класі (лабораторії). Взаємодія здобувачів і НПП відбувається онлайн із використанням заздалегідь записаних відеоматеріалів, за допомогою інтернет-конференцій, дискусійних форумів і електронною поштою.

«Змішай сам» (self-blend model). Ця модель передбачає повністю індивідуальний підхід, здобувачі вибирають для себе онлайн-курси із запропонованих варіантів. Більшість процесу навчання відбувається в онлайн-режимі, але здобувач також відвідує аудиторні заняття з НПП.

Онлайн-навчання (online driver model). За цією моделлю здобувачі працюють здебільшого в онлайн-режимі у віддаленому місці (наприклад, удома), відвідування аудиторних занять не є обов'язковим, але воно можливе за необхідності.

Метою методології змішаного навчання є формування здатності здобувачів планувати й організувати самостійно свою навчальну діяльність, орієнтуючись на завершальний результат. Позитивним моментом змішаного навчання є формування навичок роботи в інформаційному просторі.

Здобувачі освіти вчать самостійно шукати, відбирати й аналізувати інформацію, а також представляти результати своєї роботи з використанням різних сучасних технологій [1]. Таким чином, стає очевидно, що модель змішаного навчання вписується в концепцію модернізації сучасної освіти, яка заснована на введенні нових освітніх стандартів.

На кафедрі фармакології, клінічної фармакології та фармації викладання в умовах воєнного стану в Україні відбувається в змішаному форматі. НПП кафедри використовують сервіси Google, платформу Zoom і електронну платформу сайту університету в синхронному й асинхронному режимах. Забезпечено вільний доступ до інформації, розміщеній на сторінці кафедри, можливість самостійно підготуватися до занять, використовуючи навчальний матеріал, виконати ситуаційні завдання чи тестування.

Лекційний матеріал викладено на сайті кафедри у відповідному розділі у вигляді презентацій PowerPoint. Мультимедійні презентації лекцій мають значний обсяг (40-60 слайдів), кількість тексту в них лімітована, а матеріал представлено у вигляді схем і рисунків, як у авторському виконанні, так і запозичених з інтернет-ресурсів із відпо-

відними посиланнями.

Як додаткові використовуються додатки Facebook Live, Instagram Live, WiziQ, Periscope, Skype Viber і Telegram переважно для комунікації зі здобувачами [3]. НПП кафедри опанували нові методи й технології дистанційного навчання за рахунок самовдосконалення й професійного підвищення кваліфікації у сфері використання в сучасній освіті можливостей хмарних сервісів на прикладі платформ Google Meet, Zoom, Moodle та ін. [2].

Висновок. У непростий час відбувається поступове реформування закладів вищої медичної освіти шляхом активного впровадження системи змішаного навчання. Завдяки впровадженням сучасних технологій і з допомогою підготовлених НПП відбулося поступове впровадження змішаних технологій навчання при викладанні фармакології на кафедрі фармакології, клінічної фармакології та фармації.

Список використаної літератури

1. Актуальність організації ефективної самостійної роботи студентів при вивченні фармакології / Четотіна С.Ю., Луценко Р.В., Дев'яткіна С.Ю., Колот Е.Г., Сидоренко А.Г. // Медична освіта. – 2019. – №4(85). – С. 56-61.
2. Дюлічева Ю. Ю. Упровадження хмарних технологій в освіту: проблеми та перспективи / Ю. Ю. Дюлічева // Інформаційні технології в освіті. – 2013. – № 14. – С. 58-64.
3. Платова О.М. Дистанційне навчання при викладанні педіатричних дисциплін: виклики часу / О.М. Платова, Т.В. Стоєва, О.В. Тіткова // Медична освіта. – 2021. – № 4. – С. 52–56.
4. Horn M.B., Staker H. Blended: Using Disruptive Innovation to Improve Schools. 1st ed. Jossey-Bass. – 2014. – 336 p.
5. Ebba Ossiannilsson. Blended Learning. State of the Nation / Ebba Ossiannilsson. – CC BY-SA 4.0, 2017. – 44 p.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ЕТАПНОГО ЕПІКРИЗУ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ХІРУРГІЇ

Люлька О.М., Ляховський В.І., Нємченко І.І., Городова-Андрєєва Т.В., Лисенко Р.Б., Краснов О.Г.

Полтавський державний медичний університет

Застосування етапного епікризу на кафедрі хірургії під час проведення практичних занять на старших курсах визнано доцільним і ефективним. Ця форма організації навчального процесу дозволяє визначити рівень і теоретичної, і практичної підготовки здобувачів вищої освіти, сприяє розвитку в них клінічного мислення.

Ключові слова: етапний епікриз, навчальний процес, контроль знань.

The use of staged epicrisis at the department of surgery during practical classes in senior courses is expedient and effective. This form of organization of the educational process allows to determine the level of both theoretical and practical training of students, promotes the development of clinical thinking in them.

Keywords: stage epicrisis, educational process, control of knowledge.

Модернізація вищої медичної освіти в Україні та її інтеграція в міжнародний освітній простір спрямовані на підвищення конкурентноздатного освітнього рівня майбутніх лікарів і формування на європейському рівні професійних компетентностей і готовності їх застосовувати у практичній діяльності [1; 2]. Тому в Полтавському державному медичному університеті (ПДМУ) приділяється велика увага вдосконаленню відомих і пошуку нових форм і методів навчання, спрямованих на покращення практичної підготовки майбутніх фахівців [3].

На кафедрі хірургії №1 ПДМУ серед різноманітних форм організації навчального процесу й методів контролю рівня знань здобувачів вищої освіти під час практичних занять активно застосовується проведення етапного епікризу. Ця форма навчання й одночасно поточного контролю рівня знань становить собою систематизоване лапідарне послідовне повідомлення про оглянутого хворого, стан його здоров'я на момент огляду, формулювання обґрунтованого попереднього або клінічного діагнозу з планом подальших діагностичних і лікувальних заходів. Етапний епікриз, залежно від поставлених викладачем завдань, можна виконувати і в усній, і в письмовій формі. Цінність етапного епікризу також полягає в тому, що він використовується в реальній повсякденній лікарській практиці.

Мета роботи – з'ясувати ефективність використання під час практичних занять етапного епікризу на формування в здобувачів вищої освіти вміння поставити й обґрунтувати клінічний діагноз із визначенням подальшої лікувально-діагностичної тактики й розвитком логічного і клінічного мислення.

Під час виконання етапного епікризу здобувачі освіти вирішують і теоретичні, і суто практичні завдання. Найважливішими з них вважаємо такі: обґрунтовано сформулювати й оцінити результати фізикальних і додаткових лабораторних, інструментальних досліджень у хворого; відокремити і сформулювати основні симптоми й синдроми; виконати диференціальну діагностику; обґрунтувати клінічний діагноз із визначенням плану лікування; навчитись узагальнювати й інтерпретувати отриману інформацію. Крім того, здобувачам освіти пропонується висвітлити результати своєї роботи письмово у вигляді ймовірного клінічного розгляду або віртуального консультативного висновку, що певною мірою ознайомлює їх із рутинною працею лікаря стаціонарного відділення в майбутньому.

Оформлення етапного епікризу, зазвичай, проводиться в усній формі під час практичних занять зі здобувачами вищої освіти освітньо-професійної програми (ОПП) «Медицина» на 6 курсі при вивченні модуля «Симптоми і синдроми в хірургії». Крім визначення поточного рівня знань, етапний епікриз застосовується як один із етапів підсумкового модульного контролю.

Проведення етапного епікризу передбачає виконання низки послідовних дій. Напередодні практичного заняття викладач кафедри підбирає хворих, які перебувають у хірургічному відділенні, для обстеження відповідно до теми